

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

JIŘÍ STIX

Interpretace povídek Oty Pavla v díle Fialový
poustevník

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

16. 4. 2016

OBSAH:

ÚVOD	5
1 BIOGRAFIE OTY PAVLA	7
1.1 OBDOBÍ PŘEDVÁLEČNÉ	7
1.2 OBDOBÍ VÁLEČNÉ	7
1.3 OBDOBÍ POVÁLEČNÉ	8
1.4 PSYCHICKÁ NEMOC	8
1.5 PUBLICISTICKÁ ČINNOST	9
2 BIBLIOGRAFIE OTY PAVLA	11
2.1 BIBLIOGRAFIE.....	11
3 ROZBOR POVÍDEK OTY PAVLA V DÍLE FIALOVÝ POUSTEVNÍK	12
3.1 FIALOVÝ POUSTEVNÍK	12
3.2 SMRT KRÁSNÝCH SRNCŮ.....	13
3.3 JAK JSEM POTKAL RYBY	19
4 INTERPRETACE POVÍDEK OTY PAVLA V DÍLE FIALOVÝ POUSTEVNÍK 21	
4.1 JAZYK OTY PAVLA.....	21
4.2 POETIKA	21
4.3 KOMPOZICE A TEMATIKA.....	21
4.4 AUTORSKÝ POSTOJ	21
4.5 MÍSTA.....	24
4.6 POSTAVY	25
ZÁVĚR	33
SEZNAM LITERATURY	36
PŘÍLOHY	38
PŘÍLOHA Č. 1 – BIBLIOGRAFIE OTY PAVLA.....	38
PŘÍLOHA Č. 2– FOTOGALERIE OTY PAVLA	39
ANOTACE	40

ÚVOD

Pro bakalářskou práci jsem si zvolil téma „Interpretace povídek Oty Pavla v díle Fialový poustevník.“

Spisovatel Ota Pavel byl původem židovského původu a vlastním jménem se jmenoval Otto Popper. Narodil se v Praze, ale učarovala mu příroda. Proto hledal místa, kde by mohl o víkendu se svou rodinou odpočívat. Nejvíce si oblíbil krajinu podél řeky Berounky, kterou popisuje ve svém díle.

I přes těžký život se dokázal povznést nad mnohá příkoří, která se stala nejen mu, ale i jeho celé rodině a lidem okolo něj, a ve svém díle nám velmi poutavým způsobem předkládá svůj život prostřednictvím povídek, ve kterých vystupují lidé z jeho okolí, ale i on sám.

Ve svém díle „*život neidealizuje, ale ani ho nezbavuje stínů a propastnosti*,“¹ prohlásil v doslovu ke knize Mám rád tu řeku Bohumil Svozil.

V práci se zaměříme na to, co autora vedlo k napsání povídek. Budeme se věnovat i jeho slovní zásobě, spisovnosti, dobové zbarvenosti, nářečí, slovům odborným, vulgarismům apod.

Ota Pavel měl spoustu kamarádů, kteří se věnovali taktéž jeho největšímu koníčku, tj. chytání ryb. Mezi tyto osobnosti patřili například Jindřich Plachta, Josef Bican a jiní. Z jejich vzpomínek se pokusím doložit jeho opravdovou lásku k životu, a to i přes nelehký osud, jak původem, tak i zdravotním stavem.

V autorových povídkách se objevuje častá ironie, kterou ale vždy něco míní, slova volí opravdu ne náhodně, ale záměrně.

¹ Mám rád tu řeku, s. 97.

Dále se v jeho díle objevuje častý kontrast. Na příkladech doložím význam jeho kontrastů v díle (vzestup x pád, nespravedlnost x zadostiučinění, špína x čistota, tragika x komika, smutek x radost). Následující příklad ukazuje, jak byla nespravedlnost alespoň na malý okamžik nahrazena zadostiučiněním: *„Stál jsem mezi kluky na hrázi a čekal, jak to dopadne. Zpočátku velká sláva, na hrázi vyhrávala kutálka a všechno vyhlíželo slibně. Ale v rybníce nic nebylo a nikdo si to nedovedl vysvětlit. A já tenkrát myslel na to, že ta muzika vlastně hraje už jenom na počest mému tátovi, který s Davidovou hvězdou na kabátě vypálil Němcům rybník“*² O významu protikladů se také zmínil v doslovu jeho knihy Mám rád tu řeku Bohumil Svozil: *„Jeho vzpomínkové prózy nám představují něco smutně krásného a krásně smutného.“*³

² Fialový poustevník, s. 47.

³ Mám rád tu řeku, s. 98.

1 BIOGRAFIE OTY PAVLA

1.1 *Období předválečné*

Ota Pavel se narodil 2. července 1930 v Praze a zemřel 31. března 1973 taktéž v Praze. Vlastním jménem se jmenoval Otto Popper. Je to nejmladší ze tří synů židovského obchodníka Leo Poppera a Hermíny Popperové, která nebyla židovského, ale árijského původu. Do svých šesti let bydlel v Praze.

1.2 *Období válečné*

Závěrečná válečná léta prožil pouze s maminkou, protože otec byl v prosinci 1944 poslán do transportu do koncentračního tábora a už v únoru 1943 byli odvezeni do transportu do do Terezína i oba starší bratři Hugo a Jiří. Jirka byl poté roku 1944 transportován do Osvětimi, kde mu doktor sám doktor Mengele⁴ vytetoval identifikační číslo B 13 890 a v lednu 1945 byl bratr Jiří vyhnán na pochod smrti⁵ do Opavy, poté následoval další transport do koncentračního tábora do Mauthausenu. Z koncentračních táborů se ale po válce naštěstí vrátili oba bratři i otec v pořádku. Tato situace byla pro něj hodně emotivní a významně poznamenala jeho povídkovou tvorbu. S rodinou pobývali od června 1939 v domě dědečka Ferdinanda Poppera v Buštěhradě na Kladensku. Zde byla také v pozdější době umístěna na domě pamětní deska, kterou ovšem někdo ukradl. „*To, že je nyní na budově hudební školy v Buštěhradě, je spíš náhoda.*“⁶ Obec Buštěhrad zmiňuje ve svých povídkách také poměrně často, jako např. v povídce Pumprdentlich, kde vzpomíná na svého otce: „*A sedl si a dal si velikou griotku, jediný alkohol, který občas pil. Jednak to bylo sladký jak cumel, a to on měl rád, a za druhé mu to připomínalo*

⁴ Josef Mengele byl německý lékař SS, který během druhé světové války na věznicích v koncentračním táboře Osvětim prováděl morbidní a sadistické experimenty.

⁵ Pochod přežilo 500 z 2000 vězňů.

⁶ Potkat Otu Pavla, s. 157.

*třešňovku za školou v rodném Buštěhradě, kam chodíval jako kluk krást třešně.*⁷

Od roku 1944 do roku 1945 pracoval krátce jako horník na šachtě v Dubí u Kladna.⁸

1.3 Období poválečné

Absolvoval obchodní a jazykovou školu pro pracující, maturitu úspěšně složil v roce 1960. Zemřel na srdeční infarkt v rodné Praze. Bylo mu necelých 43 let. Zprávu o smrti oznámil ošetřující lékař bratrovi Jiřímu, který na to reagoval následovně: *„Svět se zřítíl, jakoby v tu chvíli můj život skončil s jeho životem.*“⁹ Je pohřben na židovském hřbitově v Praze – Strašnicích. V roce 2002 bylo v Buštěhradě zřízeno Muzeum Oty Pavla, které je věnováno životu a dílu Oty Pavla.

1.4 Psychická nemoc

První náznaky psychické nemoci se u něj projevily už během základní vojenské služby, jak píše svému bratrovi Jirkovi. Při zimních olympijských hrách v rakouském Innsbrucku v roce 1964 u něj propukla vážná duševní choroba. Pravděpodobně se jednalo o maniodepresivní psychózu. Při jednom z prvních záchvatů zapálil statek nad Innsbruckem. Jak to pro něj bylo těžké, si můžeme sami domyslet z dopisu, který zaslal v dubnu 1964 svému bratru Hugovi, ve kterém píše: *„Milý Hugone, ve svých poznámkách jsem našel dlouhý a krásný dopis od Tebe, pravděpodobně pro svou zapomnětlivost (léčení šoky) jsem na něj neodpověděl, vždyť si nepamatuji z těch 2 měsíců v nemocnici téměř nic.*“¹⁰

⁷ Fialový poustevník, s. 132.

⁸ Jednalo se o důl Dunderka.

⁹ Potkat Otu Pavla, s. 158.

¹⁰ Z korespondence, s. 48.

Důsledkem této psychické nemoci odešel v roce 1966 do invalidního důchodu. Šestnáctkrát dokonce pobýval v psychiatrických léčebnách, kde vznikla všechna jeho díla po roce 1966. Pošestnácté ho do ústavu přivezl bratr Jiří dopoledne 31. března 1973 a odpoledne už oznamoval ošetřující lékař Otovu smrt.

1.5 Publicistická činnost

Byl to zapálený sportovec. V létě se věnoval fotbalu, v létě hrál hokej. Trénoval hokejové družstvo Sparty Praha a navíc pracoval ve sportovní redakci Československého rozhlasu (od roku 1949)¹¹ a později se stal redaktorem časopisů Stadion (1956 – 1957) a Československý voják (1957 – 1966). Právě ve Stadionu vycházely jeho první prózy ze sportovního prostředí. Jako sportovní redaktor odletěl v roce 1962 s mužstvem Dukla Praha do New Yorku, kde se konal fotbalový turnaj milionáře Coxe. V roce 1964 se zúčastnil IX. zimních olympijských her v Innsbrucku. V roce 1967 napsal dopis bratru Hugovi o svých spisovatelských snech: „*Ono psát o sportu je vděčné, protože se tím zaobírá hodně lidí. Ale mé nejtajnější přání je – jestli budu zdrav – napsat o normálním životě, o starém Proškovi, o Fraňkovi z Rozvědčíka, o poustevníkovi ze Skryjí, knížku povídek o našem tatínkovi a mámě.*“¹² Toto přání se mu splnilo a podobných povídek napsal několik. Objevují se v povídkových souborech uvedených v knize Fialový poustevník.

Jako sportovní redaktor mohl poměrně často cestovat. Navštívil například Rakousko, USA, Francii, Jugoslávii, Švýcarsko a Sovětský svaz.

Ota Pavel za své žurnalistické dílo obdržel cenu Víta Nejedlého a novinářskou cenu Julia Fučíka. První ocenění mu bylo uděleno už v roce 1954

¹¹ Na toto místo se dostal na doporučení Arnošta Lustiga.

¹² Potkat Otu Pavla, s. 158.

za spartakiádní povídku *Stará láska nerezaví*.¹³ Byl členem Svazu československých spisovatelů. Jeho povídky vycházely s režimními redakčními úpravami, proto lze jejich původní verze najít až ve výběrech vydávaných v devadesátých letech 20. století a později.

¹³ Toto ocenění udělila redakce časopisu *Stadion*.

2 BIBLIOGRAFIE OTY PAVLA

2.1 *Bibliografie*

Dílo Oty Pavla tvoří převážně povídková tvorba. Jeho povídky lze rozdělit do dvou kategorií, na sportovní a na autobiografické. Mezi povídkové soubory sportovní patří Dukla mezi mrakodrapy, Výstup na Eiger, Pohár od Pánaboha, Syn celerového krále a Plná bedna šampaňského. Autobiografické povídky, které popisují autorův život, jeho lásku k přírodě a rybám, obdiv k ženám, zařadil autor do výborů, které pojmenoval: Jak jsem potkal ryby, Smrt krásných srnců, Zlatí úhoři, Veliký vodní tulák.

3 ROZBOR POVÍDEK OTY PAVLA V DÍLE FIALOVÝ POUSTEVNÍK

3.1 *Fialový poustevník*

Kniha Oty Pavla Fialový poustevník vyšla poprvé roku 1977. Jedná se o soubor dvou souborů povídek, které byly vydány samostatně již dříve. Jde o knihy Smrt krásných srnců (1971) a Jak jsem potkal ryby (1974). Obě tyto knihy jsou souborem autobiografických povídek, ve kterých autor vzpomíná na své dětství, na své rybářské začátky, na strejdu Proška, na tatínka, se kterým to maminka neměla lehký, na maminku, na sourozence, na kraj podél řeky Berounky.

Kniha je vyprávěním o životě jedné rodiny, o lidech, s kterými se tato rodina stýkala, ať již ráda nebo nerada. Melancholické chvílky střídají ty vážné, a proto je tato kniha velmi čtivá i dnes. Jednotlivé povídky mají dějový spád, výborně se čtou, nevyskytují se zde dějové odbočky, a proto je oblíbená i dnes mezi všemi vrstvami obyvatel. Díky filmovým adaptacím je dílo Oty Pavla známo nejen u nás, ale i v jiných evropských státech, které tyto filmy nadabovaly.¹⁴

Soubory Jak jsem potkal ryby a Smrt krásných srnců byly přeloženy do několika jazyků. Smrt krásných srnců vyšla v Berlíně v roce 1973 pod názvem Der Tod der schönen Rehböcke. Jak jsem potkal ryby vydalo také berlínské nakladatelství v roce 1976 pod názvem Wie ich den Fischen begegnete.

¹⁴ Podle jeho povídek byly natočeny dva celovečerní filmy. Jedná se o film Zlatí úhoři z roku 1979 a film Smrt krásných srnců z roku 1986 s výborným hereckým výkonem Karla Heřmánka. Filmy natočil výborný československý režisér Karel Kachyňa.

Název fialový poustevník je podle jeho stejnojmenné povídky, která je úvodní povídkou tohoto souboru.¹⁵ V ní autor popisuje podivína, který se odstěhoval z vesnice a žije sám opuštěn v lese a živí se kořínky. Umírá v naprosté bídě. Jediné, co ho naplňuje, je malování obrazů, které potom prodává. Všechny tyto obrazy mají takovou podivnou fialovou barvu.¹⁶ I zde je vyličeána láska k přírodě a nepřímo autor poukazuje i na vztahy mezi lidmi.

Od podzimu 1970 sbíral Pavel materiál pro scénář k filmu Poslední ráj. Měl pojednávat o převoznících, rybářích a lesnících z Křivoklátska, o „fialovém poustevníkovi“ Václavu Matouškovi. Dochovaný materiál zůstal v pozůstalosti.

Doslov ke knize Fialový poustevník napsal pod názvem Svět próz Oty Pavla editor Bohumil Svozil.¹⁷

3.2 *Smrt krásných srnců*

Knihá Smrt krásných srnců je souborem sedmi povídek, které popisují především podnikatelské „úspěchy“ jeho otce. Vzpomíná v nich na dětství před válkou, na nelehký osud židovské rodiny v době okupace i na dobu po válce. Autor zařadil do tohoto výboru povídky: Nejdražší ve střední Evropě, Ve službách Švédska, Smrt krásných srnců, Kapři pro wehrmacht, Jak jsme se střetli s Vlky, Otázka hmyzu vyřešena a povídka Králíci s modrýma očima.

¹⁵ Povídka vyšla i v povídkovém souboru Mám rád tu řeku.

¹⁶ Už zde se projevila autorova psychická nemoc.

¹⁷ Bohumil Svozil (1953) je literární historik, kritik a editor. Zaměřil se na tvorbu Oty Pavla, Bohumila Hrabala a Ladislava Fukse. O díle Oty Pavla napsal monografii Krajiny života a tvorby Oty Pavla.

Tuto knihu věnoval své mamince, kterou se velmi upnul poté, co zůstal pouze s ní. V knize je věnování označeno následovně: „*Mamince, která měla za muže mého tatínka.*“¹⁸

Nejdražší ve střední Evropě

V této povídce popisuje autor, jak se nechal tatínek napálit. Měl totiž jeden velký sen. Vlastnit rybník kdesi v krásné přírodě s množstvím ryb. Dlouho hledal, až se mu nakonec povedlo sehnat rybník od svého známého. Mamince se to ale vůbec nezamlouvalo, ale když si tatínek něco usmyslel, nemohla s tím nic udělat.

Tatínek tedy koupil rybník, ryby jezdil krmit a po určité době uspořádal pompézni výlov. Na hrázi spousta lidí, byly připraveny kádě na vylovené ryby, pivo teklo proudem, ale něco tomu chybělo.

V síti zůstal rybářům pouze jediný kapr – Nejdražší ve střední Evropě. To byl jeden z tatínkových neúspěšných podnikatelských činů, ale nenechal se odradit. Maminka to oplakala, ale tatínka měla ráda, proto mu nic neříkala.

Ve službách Švédska

Tato povídka vypráví o tatínkových největších úspěších jako podomní prodejce vysavačů a ledniček švédské firmy Elektrolux. Začínal jako úplný nováček a snažil se prodat výrobky i tam, kde zatím nebyla elektřina. Zpočátku neprodal téměř nic a přemýšlel, že se bude zabývat něčím jiným. Ale postupně se mu začalo dařit a jeho prodej stoupal. Ne vždy pochodil, ale i díky svým komunikačním schopnostem se nenechával odbýt.

¹⁸ Fialový poustevník, s. 6.

Prodával stále víc a domů nosil spoustu peněz. Ne všechno ale bylo skvělé. Doma se mnoho nezdržel, se svým prodejem mnoho cestoval. Což se mamince moc nelíbilo, ale jako vždy tatínkovi nic neřekla. Byla ráda, že se mu daří a že má rád děti.

Během svých obchodních cest se raději zastavil na pár dní u svého kamaráda Karla Proška, se kterým chytal ryby. Nebo se věnoval osobám opačného pohlaví, což maminku sice štvalo, ale dělala, že o tom neví. Ve firmě měl výsostné postavení, patřil k nejlepším prodejcům, byl zván na akce, kde se setkával i s různými dámami. Ženy byl jeho velký hřích.

Smrt krásných srnců

Povídka Smrt krásných srnců dala název celé této povídkové knize. Jedná se o povídku, která popisuje, jak se otec vydal za panem Proškem, aby nachytal nějaké ryby pro své syny, kteří měli být odvezeni do koncentračních táborů. Ryby ale nebraly, a proto poprosil pana Proška, aby mu půjčil svého psa Holana, který mu má ulovit srnce, protože z dřívější doby věděl, že to umí.

Velmi poutavá povídka o vztahu člověka a přírody a o hrůze války, kterou způsobili převážně nacisté, kteří neměli v lásce převážně Židy.

Srnci představují něco krásného „*Byl to přímo božský srnec. Mohutnou hlavu nesl silný, skoro až jelení krk, a celý hořel zvláštní zrzavou a zlatou barvou, jako by vystoupil ze žhavého pekla a ne od samého pánaboha.*“¹⁹ Smrt srnců je symbolem toho, že musí umírat bezbranní a nevinní, zatímco ti, kteří něco ošklivého způsobil, přežívají a činí hrůzy dále.

¹⁹ Fialový poustevník, s. 56.

Kapři pro wehrmacht

V této povídce se dozvídáme, jak Pavlově rodině sebrali rybník v Buštěhradě. Povídka je plná smutku a ironie. Po zabrání rybníku Němci byl hlídán porybnými. Během okupace se k němu tatínek párkrát vydal, aby si zapytlačil. Poté, co u něj byl viděn, přišlo gestapo a prohlédli velmi důkladně celý dům.

V noci před nástupem tatínka do koncentračního tábora se tajně vydali i s malým Otou na rybník, aby nachytali kapry pro maminku, která měla zůstat s nejmladším synem sama. Během noci nachytali velké množství ryb, čímž vychytali všechny ryby v rybníce, což Pavel v povídce ironicky oznamuje v okamžiku, kdy se Němci s velkou slávou chystali na výlov tohoto rybníka: *„Zpočátku velká sláva, na hrázi vyhrávala kutálka a všecko vyhlíželo slibně. Ale v rybníce nic nebylo a nikdo si to nedovedl vysvětlit. A já tenkrát myslel na to, že ta muzika vlastně hraje už jenom na počest mému tátovi, který s Davidovou hvězdou na kabátě vypálil Němcům rybník.“*²⁰

Jak jsme se střetli s Vlky

Děj této povídky se odehrává těsně po skončení druhé světové války. Rodina Pavlova přijíždí do Luhu pod Branovem k panu Proškovi. Povídka je čistě přírodně laděna, bez válečného ladění. Autor se zde vrací ke své velké válce, tedy k rybolovu. Pan Prošek přivítal při příjezdu rodinu Pavlovu a ihned jim oznámil, že berou štiky. To byl impuls pro tatínka, který ani na chvíli neváhal a vyrazil na štiky.

Během pár dnů chytli neuvěřitelné množství štik, což vedlo soutěživého tatínka, aby vyzval na souboj rodinu Vlků, která s nimi

²⁰ Fialový poustevník, s. 70.

nebyla moc spřátelena. Na souboj s nimi ale nemohl vyrazit pan Prošek, který byl tou dobou nemocný. Pavlovi ten den chytili pouze 3 štiky, ale tatínek myslel, že to bude stačit, proto vyslal svého syna, aby dovezl vozík. Ota vozík ale nechtěl táhnout, proto to zbylo na otce. Když přijeli k domu, kde bydleli Vlci, uviděli pět štik. Otec pochopil, že prohrál, což se mu moc často nestávalo. Ota Pavel na tuto příhodu vzpomíná následovně: *„Bylo mi ho líto, vozík byl teď pro něho určitě nesmírně těžký. Dal jsem pruty na vozík a začal jsem tlačit vozík z Luhu do kopce. Jsme přece jedna rodina a musíme táhnout spolu. Jeli jsme se svěšenými hlavami a dobře jsme věděli, že Vlkové, kteří neřekli ani slovo, dali nám ten den podle tatínka na prdel.“*²¹

Otázka hmyzu vyřešena

Tato povídka se odehrává také po válce. Tatínkovi se po válce hůř prodávalo, byl starší a neměl tolik elánu jako zamlada. Neprodával už tytéž výrobky jako před válkou, ale nové spony na kšandy, mast proti svrabu a reklamní skříňky. Tím pádem nevydělával tolik peněz jako dříve, což ho velice mrzelo, ale maminka ho uklidňovala, že se to zase zlepší.

Dal se tedy k firmě Dersol a začal prodávat mucholapky, s nimiž chtěl udělat jejich vynálezce pan Jehlička díru do světa.

To se však nemohlo povést, přestože jich Leo Popper prodal ohromné množství. V období much je lidé totiž začali vracet, neboť byly vyrobené tak, aby mouchy odpuzovaly, a to se lidem nelíbilo, protože je chtěli vidět umírat. *„Tisíce žen přinesly BOMBU-CHEMIK domů a teprve tam zjistili, že nelepí. A mouchy po usednutí na žlutý papír létaly rychleji než předtím. Žádný je nespátřil zahynout. Co po tom, že je místnost*

²¹ Fialový poustevník, s. 74.

*prázdná? To mohl udělat průvan. Vida, máme otevřené dveře.*²²

Králíci s moudrýma očima

Poslední povídka této knihy popisuje, jak se Pavlovi přestěhovali, prodali chatu a koupili si domeček U Radotína. Toto bylo jejich poslední místo pobytu na této planetě a musíme říct, že to byl pobyt pro všechny šťastný. Tatínek si zde zavedl zvláštní chov šampaňských králíků a maminka zatím úspěšně pěstovala krocany, slepice a prodávala vajíčka.

Takhle to táhli skoro deset let. Tatínek své králíky bral na výlety a jednou i na výstavu. Z té jel dotčený, že nevyhrál. Pak je všechny pustil na pasece. Domů se vrátil až ráno v tak zbědovaném stavu, že se maminka lekla a zavolala sanitku.

Toto je poslední vzpomínka Oty na svého tatínka, který mu byl velkým vzorem a jeho postavu vzal jako předlohu pro své knihy. *„Maminka zavolala sanitku. Přijeli, vedli ho ven, že ho povezou do nemocnice. Nadával jim, u vrátek se jim vytrhl, něco si zapomněl. Nevracel se pro malý tranzistor, jak si ho lidé berou. Dal si jednou namalovat krásnou cedulku, na kterou byl pyšný. Ted' ji pověsil na vrátka, aby si to mohl každý přečíst. Stálo na ní:*

PŘIJDU HNED

*A už nikdy nepřišel.*²³

²² Fialový poustevník, s. 85.

²³ Fialový poustevník, s. 94.

3.3 Jak jsem potkal ryby

Knihu *Jak jsem potkal ryby* psal autor v posledních dnech svého života, ale už ji nestihl vydat. Kniha byla vydána v roce 1974, tedy rok po jeho smrti. Většina děje se týká autorovy největší lásky rybaření, lásky k přírodě a k řece obecně. Knihu *Jak jsem potkal ryby* autor rozdělil do tří samostatných oddílů, které nazval podle etap vývoje *Dětství*, *Odvážný mladý muž* a *Návraty*.

Dětství

V oddíle *Dětství* popisuje meziválečnou dobu, tehdy ještě bydleli v Praze a dojížděli na letní byt k převozníkovi Proškovi do Luhu pod Branovem. Zde se také seznámil s tím, co to znamená rybolov a postupně se z něj stával pravý rybář. Tento oddíl obsahuje devět povídek, z nichž nejznámější jsou *Černá štika*, *Moje první ryba*, *Jak jsme s tatínkem servírovali úhořům*.

Odvážný mladý muž

V oddíle *Odvážný mladý muž* nalezneme pět povídek, které popisují autorovo dospívání. Povídky se odehrávají krátce po skončení války v době, kdy Pavlovi bydleli zase v Praze. Názvy povídek z tohoto oddílu: *U Prošků po válce*, *Malý pstruh*, *Dlouhý Honza*, *S ponorkou na ryby*, *Palamidy*.

Návrat

Poslední oddíl nazvaný *Návraty* nás přivede k jeho pokusům o návrat do dětství. Popisuje a vzpomíná to, co zažil se svými bratry. Dále se svěřuje s tajnými přáními chytit velkou rybu. Závěr tohoto oddílu je, bohužel, ovlivněn jeho duševní chorobou, která se u něj na sklonku života objevila kterou i sám popisuje. Jako příklad uvádím úryvek z povídky, která se jmenuje *Zloděj prutů* a je právě z tohoto oddílu: „*A pak už jsem takhle*

*s brášky na ryby dlouho nejel. Horoskop vyšel. Zbláznil jsem se já a pět let jsem strávil v ústavu pro duševně choré. Ryby tam nejsou. Jen králové, císaři, Napoleoni, Kristové, Afrodity, kněžny Libuše a Panny Orleánské.“*²⁴

S povídek zařazených do tohoto oddílu bych zmínil povídky Pumprdentlich, Přijed', báječně si zachytáš!, Zloděj prutů a Zlatí úhoři.

²⁴ Fialový poustevník, s. 142.

4 INTERPRETACE POVÍDEK OTY PAVLA V DÍLE FIALOVÝ POUSTEVNÍK

4.1 *Jazyk Oty Pavla*

Děj povídek se odehrává za autorova života. Kniha Smrt krásných srnců se vztahuje spíše na život tatínka – autor zde vzpomíná na život před válkou, během ní, ale děj posledních povídek se odehrává již v době poválečné.

Jazykové prostředky, kterými autor dosahuje poutavosti, jsou kratší věty, používání hovorových a nespisovných slov: „*Jsi opravdovej frajer.*“²⁵ nebo „*Kluci. Dobrytro. Tady máte papání.*“²⁶

Řeč vypravěče je ich forma, neboť je vypravěčem sám autor. Řeč ostatních postav je přímá řeč - ohraničena uvozovkami a zpravidla uvedena uvozovací větou.

V knize nechybí také řada slangových slov, převážně z rybářské oblasti: „*Rozbalili jsme vercajk. Na dlouhé pruty jsme namontovali místo vlasců dlouhé, tenké mosazné drátky, které řezaly prudkou vodu jako břitva. Na udice jsme dali rousné žížaly.*“²⁷ „*Tatínkovi zabralo na přehradě u Skochovic asi pět sumců, lidově sumárů.*“²⁸

Slovní zásoba je ovlivněna i dobově. Lze na ní vyzorovat, s jakou nenávisť se chovali obyvatelé k židům. Nalezneme zde nadávky i vulgární

²⁵ Fialový poustevník, s. 72.

²⁶ Fialový poustevník, s. 62.

²⁷ Fialový poustevník, s. 77.

²⁸ Fialový poustevník, s. 131.

slova: „*Stůj, ty parchante! Stůj, ty zasranej žide!*“²⁹ „*Tak a je to v prdeli!*“³⁰ „*S tím smradem si to vyřídím. To je moje záležitost. Já jsem tady porybný.*“³¹

V knize se objevují i germanismy: „*Ten pán zase usoudil, že je toho dost, vytáhl odznak a řekl: Geheime Staatspolizei.*“³²

Kromě slov německých se v povídce S ponorkou na ryby objevují i polská slova: „*Prosze panów, obiad przygotowany!*“³³

V knize se objevují i přirovnání: „*To jsou krásné ryby, Vypadají jako sluneční paprsky.*“³⁴ Nebo „*Sotva jsem ji hodil do vody, popadl ji tloušť jako lopata.*“³⁵

Dalším znakem, který lze v knize pozorovat je kontrast: „*Byl jsem zase u moře, tentokrát na spodku Evropy. U moře, kterému se říká bůhvíproč Černé, přestože je modré jako většina moří.*“³⁶

4.2 Poetika

Autorovy povídky lze zařadit mezi autobiografické. Když se podíváme na dobu, o které vyprávějí, budeme si myslet, že mají pouze smutný nádech, ale opak je pravdou. Autor se dokázal povznést nade vše s válkou spojené a dokázal, že má i osobitý smysl pro humor, protože humorný nádech nalezneme v mnoha povídkách. Dokonce lze říct, že povídky mají romantický nádech, tedy minimálně ty, které popisují přírodu a rybaření, které Pavel tolik miloval. Je ale pravda, že ty smutné převažují. V ukázce z povídky *Ve službách Švédska*

²⁹ Fialový poustevník, s. 86.

³⁰ Fialový poustevník, s. 141.

³¹ Fialový poustevník, s. 87.

³² Fialový poustevník, s. 44.

³³ Fialový poustevník, s. 122.

³⁴ Fialový poustevník, s. 130.

³⁵ Fialový poustevník, s. 113.

³⁶ Fialový poustevník, s. 126.

popisuje autor s humorem sobě vlastním tatínkovu slabost k ženám, ale zároveň dodává maminčinu reakci na tuto jeho slabost: „*Naše maminka o tatínkově tajné lásce věděla, ale příliš se tím neznepokojovala. Usoudila, že tatínkovy šance jsou tak mizerné, jako kdyby chtěl zdolat Mount Everest. Měl na krku nás (tři kluky), koně ani americký bourák nevlastnil a rozuměl jen fotbalu, boxu a rybám, čímž paní Irmu nemohl oslnit.*“³⁷

Co se literárního druhu týče, řadí se Pavlovo dílo mezi dílo epické. Žánrem jeho děl je především povídka, ale napsal i jiné epické žánry (např. pohádku). Psal i fejetony ze sportovního prostředí.

4.3 Kompozice a tematika

Kompozice povídek je chronologická, neboť se odehrává děj v přirozené časové posloupnosti. Vazby mezi jednotlivými příběhy jsou spíše volné. Podle této skutečnosti lze usoudit, že se jedná o řetězovou kompozici. Jednotlivé povídky nejsou příliš rozsáhlé, jsou děleny do odstavců. Povídky jsou vyprávěny v reálném čase.

Hlavní téma tohoto díla je boj proti mocnosti. Nenávist k nacismu provází hlavního hrdinu, jeho manželku, jejich tři syny, Karla Proška, ale i jiné postavy. Tato hlavní myšlenka je zasazena do vedlejších témat, kterých v díle nalezneme několik. Například rybaření, podnikání, láska k přírodě. Důležité je, že nás autor nepřímou nabádá k tomu, abychom se za žádné situace nesnížili k tomu, abychom se někomu nebo něčemu podřizovali. Zkrátka máme zůstat za každou cenu člověkem.

³⁷ Fialový poustevník, s. 13.

4.4 *Autorský postoj*

Autorský postoj v tomto díle je jednoznačně objektivní, protože se jedná o autobiografické vyprávění. Autorovo vyprávění je spíše vážné, ale setkáváme se zde i s prvky komickými. Mnohé informace lze i historicky doložit. Autor dobu spíše popisuje, v žádném případě se ji nesnaží zlehčovat nebo o ní mluvit v nadsázce. Látka tedy vychází ze skutečného života. Ať už postavy, prostředí, situace, události, tudíž je autorský postoj realistický.

Význam díla spočívá hlavně v tom, že si díky autorovým postřehům můžeme udělat obrázek nejen o tom, jak probíhala druhá světová válka, ale hlavně o tom, jak se cítili lidé, kterých se tato válka dotkla. Židé měli nelehké postavení, ale díky autorovu původu spatřujeme i to, jak se s tím bylo možno vyrovnat. Význam je nadčasový, popisuje dobu, lidi, vztahy, nálady.

Smysl díla je jednoznačně ten, že je potřeba bojovat proti násilí a bezpráví. Ukazuje na křivdy, které se děly nevinným obětem, a to nejen v průběhu druhé světové války, ale i v jiných etapách historie.

Zajímavé je i to, že když byl navržen Bohumil Hrabal na Nobelovu cenu, prohlásil, že podle něj měl toto ocenění obdržet za svoje dílo právě Ota Pavel.

4.5 *Místa*

Buštěhrad

Buštěhrad je místo pro rodinu velmi důležitým. Rodina se sem přestěhovala z obavy před nacisty a odvečením do koncentračních táborů.³⁸ Tento dům patřil Popprově rodině a bydlel tam Otův dědeček. „*Hned na začátku okupace vzali*

³⁸ Bydleli v Buštěhradě v domě číslo 54.

mýmu tátovi rybník. „Copak může žid chovat kapry?“ domlouval mu starosta. Buštěhradský dolní rybník se stal už dřív tatínkovou láskou, byl do něj zamilován jako do slečny.“³⁹

Přívoz v Luhu pod Branovem

Toto je místo, bez kterého si Ota Pavel ani jeho tatínek nedovedli představit volnou chvíli. Krásná příroda podél řeky Berounky s množstvím ryb byla rájem pro celou rodinu: *„Častokrát se přímo vytratil z obchodní cesty a našli ho obvykle na Berounce, jak chytá se svým nejlepším přítelem převozníkem Karlem Proškem štiky na okouny.“⁴⁰*

Na toto místo jezdili za svým kamarádem, panem Proškem, převozníkem, který byl s tímto místem sžitý.

Luh pod Branovem také často zmiňuje ve své korespondenci s bratry, jako například v dopise bratru Jiřímu, kterému píše během plnění povinné branné povinnosti: *„Nezůstanu na vojně. Nemám na to povahu. Potřebuji volnost. Víš, že jsem byl zvyklý vždy ven do Branova, do přírody, a pak, máma by nás nikoho neměla.“⁴¹*

Po válce se dostal Ota Pavel do Luhu naposledy, na pohřeb pana Proška: *„Byl jsem už tak starý, že jsem věděl, že nepohřbívám jenom strejdu Proška, ale celé své dětství a všechno, co s ním souviselo. V té rakvi byla i pravá anglická meruna, studené podmásli, nakládané ryby a srnčí, pes Holan pražské buřty a gramofonová deska TISÍC MIL.“⁴²*

³⁹ Fialový poustevník, s. 41.

⁴⁰ Fialový poustevník, s. 7.

⁴¹ Z korespondence, s. 39.

⁴² Fialový poustevník, s. 40.

Další místa

Dalším místem, které je v knize zmíněno, je Čertova skála. Autor nám předložil v povídce *Moje první ryba* dvě možné pověsti, proč se tomuto místu říká právě tak: „*Čertova skála se tam prý říkalo proto, že tam jednou šel myslivec, měl v kapse flašku čerta, zakopl o skálu, čert vypadl, vylil se, no a od těch dob to byla opravdu Čertova skála. Druhá, strážlivější verze praví, že čert měl za noc postavit přes Berounku most, aby si odnesl dceru z Rybárny. Ale do rozbřesku a kohoutího kokrhání to nestačil, a tak utřel nos. Zůstal pak na té skále.*“⁴³

V knize jsou zmíněny i Lidice, které byly za války srovnán se zemí. Autor vzpomíná, jak na místě dřívější vesnice Němci působili: „*Vykračoval jsem si nahoru k zámku po kraji lidických polí. Dole, kde stávaly Lidice, nastoupila do práce německá Pracovní fronta a zpívala velice zvučně a přesvědčivě svou hymnu: Wir sind die Jugend mit Hacke und Spaten.*“⁴⁴

Dalším místem, které se opakuje ve více povídkách je hospoda Anamo, která dostala jméno podle místa v Indočíně, jak je zmíněno v povídce *Malý pstruh*: „*Na ryby jsem šel na Skřivaňský potok. Sem jsme už jezdili v době, kdy jsem se vozil v bílém kočárku a přitom cucal dudlík. Na tom krásném potoce se kdysi usídlil bezvadný chlap, Jarka Franěk se svou ženou. Býval rozvědčíkem v Indočíně, v Anamu. A když se vrátil, tak tu na rozcestí šedivých silnic pod Nezabudicemi postavil dřevěný stánek s pivem, rumem a žlutou limonádou a nazval jej Anamo. Natřel ho na hnědo a o kus dál na potoce postavil zděnou restauraci U rozvědčíka. Celý život zůstal srdcem rozvědčíkem, až mu Němci to srdce zabili za války ve věznici Plötzensee.*“⁴⁵

⁴³ Fialový poustevník, s. 72.

⁴⁴ Fialový poustevník, s. 91.

⁴⁵ Fialový poustevník, s. 100.

4.6 *Postavy*

Postav se v díle objevuje poměrně hodně. Některé jsou okrajové a autor je zmínil pouze v jedné povídce, některé se vyskytují ve více povídkách a ty nejdůležitější nás provázejí většinou povídek.

Postavy nejsou vymyšlené, vycházejí z autorova života, hlavně z tatínkova vyprávění. Většina postav má původní jména, některým autor ve svých povídkách jména změnil, ale jsou to osoby, které opravdu existovaly.

Leo Popper

Hlavní postava je pan Leo Popper, Pavlův otec. Jedná se o muže, který je rád v přítomnosti žen a má rád úspěch. Po dlouhé době získá zaměstnání u švédské firmy Elektrolux a stane se jedním z nejlepších pracovníků, čehož dosáhl někdy i pozoruhodnými kousky: *„V prodeji vysavačů a ledniček přetrumfl svými rekordy cestáky v pětapadesáti zemích světa, jen v Japonsku měl Elektrolux dva tisíce zástupců a ti o tento hrdý titul bojovali. Získal ho tatínek před jedním cestujícím z Buenos Aires. Prodal největší počet vysavačů na světě a dokázal neuvěřitelné kousky. Prodal vysavače sedlákům v Nesuchyni, kde dosud neměli elektriku. Slíbil jim přirozeně, že jim pomůže elektriku zavést, ale nikdy to neudělal.“*⁴⁶ Velmi slušné výdělky znamenaly obrat v jeho životě. Leo si začal žít bohémským způsobem a věnoval se svým koníčkům, z nichž největší bylo rybaření v Luhu pod Branovem u svého kamaráda Karla Proška.

Prdelka

Vypravěčem těchto povídek je sám Ota Pavel. Po transportu zůstal s maminkou sám, on byl na transport velmi malý. Ale činil se, aby mamince

⁴⁶ Fialový poustevník, s. 16.

pomohl. Jeho velkou zálibou bylo rybaření a chtěl zúročit vše, co ho strejda Prošek naučil. V Buštěhradě, kde v té době s maminkou bydleli, byly dva rybníky, do kterých chodil večer nebo nad ránem pytláčit, aby přinesl mamince nějakou obživu. Jeho velkým vzorem byl jeho tatínek, dále pak strejda Prošek a bráškové. Oslovovali ho prdelko, nejčastěji pan Prošek: „*Pojď sem, prdelko!*“⁴⁷ „*U ostrova jsou okouni samotáři, jdi tam, prdelko, a pocuchej jim hřívu. Já tu na tebe počkám.*“⁴⁸

Maminku miloval, měl k ní asi nejvřelejší vztah z chlapců, protože s ní prožil válečná léta. Ryby mu byly vším a řídil se starým čínským příslovím:

„Chceš-li být šťasten hodinu, tak se opij.

Chceš-li být šťasten tři dny, tak se ožeň.

Chceš-li být šťasten celý život, staň se rybářem.“⁴⁹

V povídce Palamidy je Ota Pavel již dospělý a dozvídáme se, že se oženil. Podle jeho slov si vybral ženu pro rybáře a milovníka přírody výbornou: „*Už jsem se oženil s Věrou, která byla pěkná, měla tělo jako manekýna a já ji měl rád. Dala mi syna, z kterého bude rybář. V tom synovi jsem se nemýlil. Na Věře bylo nejkrásnější, že jedla ráda ryby v denní i noční čas. To je vůbec největší štěstí, co může rybáře potkat. Žena mu nenadává, že je pořád u vody, a naopak ho budí, aby nelenil a ráno vstal. A místo fuseklí a kapesníků mi na vánoce dávala třpytky a háčky, na které se nedalo chytat, protože tomu nerozuměla.*“⁵⁰

Bratři

⁴⁷ Fialový poustevník, s. 72.

⁴⁸ Fialový poustevník, s. 72.

⁴⁹ Fialový poustevník, s. 134.

⁵⁰ Fialový poustevník, s. 126.

Ota Pavel měl dva bratry, kteří pro něj byli také velmi důležití. Byl z nich nejmladší, a proto se jim snažil vyrovnat.

S bratrem Hugem si velmi často psal. Z korespondence se dozvídáme, že ho oslovoval Hugone nebo Bufáku. S bratrem Jiřím se v pozdější době naopak poměrně často vídal. „*Nejstarší Hugo, neboli Bufák, je z nás nejopatrnější na prachy, protože jich měl vždycky nejmiň.*“⁵¹

Oba bratři byli velmi silní a stateční, možná i proto celý transport a pobyt v koncentračním táboře přežili: „*Když moji bráškové Hugo a Jirka odložili pruty a nastoupili pochody smrti, byli ještě chlapci. Hugo místo velké stříbrné ryby, kterou se chystal chytit, spatřil nápis: TEREZÍN. Jirka místo velké černé štiky: OSVĚTIM.*“⁵²

Maminka

Maminka je drobná žena, klidná, tichá. Ve svém životě musela snášet mimo jiné i občasné manželovy úlety a nejhorší situace pro ni byla, když jí odvěkli dva starší syny a manžela do koncentračního tábora. Aby zabezpečila svého nejmladšího syna, vykonávala na polích ty nejtěžší práce: „*Našlapoval jsem kolem své drobné spící maminky, která obrovsky trpěla jenom proto, že si jednou vzala před bohem Žida a nechtěla se s ním před lidmi rozejít. Pozoroval jsem ji, měla už vrásky na čele, dělala tu nejtěžší práci na polích. Možná, že dnes vůbec nevečeřela. Vypadala jak drobné dítě a já jsem si připadal dospělý, zůstal jsem už jediný a poslední muž v domě.*“⁵³

⁵¹ Fialový poustevník, s. 134.

⁵² Fialový poustevník, s. 134.

⁵³ Fialový poustevník, s. 85

Ale přesto všechno jí zůstal smysl pro humor. Snažila se stále ve svých synech vzbuzovat lásku k rodině a vlasti. Její starostlivost a obavy popisuje v povídce Bílé hříby, kdy se vydala rodina na houby a maminka byla jediná, kdo neměl radost z toho, že jich roste velké množství: *„Vrátil jsem se a našel jsem maminku pořád u těch hříbků. Ruce měla zabořené v hromadě hříbů a po tváři jí tekly slzy.*

„Proč pláčeš, maminko?“

„Když je hodně hub, bude válka!“

„To je pověra, maminko.“

„Říkala to teta Karolína. Před první světovou válkou prý taky takhle rostly. Tisíce bílých hříbů. A pak byla brzy bída a nouze.“ Příklad rok nás zabrali Němci.“⁵⁴

Pan Prošek

Další důležitou postavou této knihy je Karel Prošek,⁵⁵ převozník, rybář, pytlák, ke kterému rodina Pavlova jezdila na prázdniny. Mladého Otu naučil chytat ryby a byl mu v rybách mnohem větším vzorem než jeho otec. *„Pro každého rybáře je vůbec nejlepší začít si něco s rybami už jako holka nebo kluk. Když ho zasvětil do tajů rybařiny táta, strejda nebo nějaký převozník. U nás to byl převozník Karel Prošek z Luhu pod Branovem, který se postupně stal naším strejdou. Ten učil chytat nejen bratry Huga, Jirku a mě, ale také našeho povedeného tatínka.“⁵⁶*

Mladý Pavel k němu vzhlížel a velice si ho oblíbil, i když zpočátku měl raději jeho starší bratry, hlavně pak Jirku. Proška oslovovali Ota a jeho bratři

⁵⁴ Fialový poustevník, s. 72.

⁵⁵ Prošek není vymyšlená postava, Karel Prošek opravdu žil, převozničil do roku 1944, kdy mu bylo 61 let.

⁵⁶ Fialový poustevník, s. 69.

strejdo. Prošek říkal nejmladšímu z nich prdelko: „*U ostrova jsou okouni samotáři. Jdi tam, prdelko, a pocuchej jim hřívu. Já tu na tebe počkám.*“⁵⁷

Pes Holan

Pes Holan je věrným přítelem převozníka Proška. V díle vystupuje jako pomocník tatínka, který se vydává před nuceným transportem svých synů za Proškem, aby u něj nachytil nějaké ryby. Žádnou ale nechytil a už se musel brzy vrátit dom a chtěl syny ještě vykrmit před odchodem. Na ostrůvku, kde rybařil, pozoroval dalekohledem nedaleký les a v něm spatřil srnce. Proto poprosil Proška, aby mu srnce s Holanem ulovil. Prošek však ze strachu před Němci nechtěl, ale tatínek se nedal odbýt. Požádal ho tedy, aby mu půjčil Holana. Prošek svolil, ale obával se, že s ním nepůjde, protože ještě nikdy s nikým nešel. Po dlouhém přemlouvání nakonec Holan s tatínkem na lov vyrazil a srnce mu pomohl ulovit. „*Oči psa a člověka se střetly. Dívaly se na sebe dlouho, snad celý věk, světla v nich zhasínala a rozsvěcovala se, a co si říkaly, to se nikdo nedoví, protože jsou oba mrtvi, a i kdyby byli živi, nikdo by se to nedověděl, protože oni sami to stejně nevěděli.*“⁵⁸ Tato pasáž patří k tomu nejlepšímu z Pavlova díla, co se týče psychologie postav.

Ostatní postavy

Kromě výše zmíněných postav vystupuje v díle celá řada dalších. Některé se objevují pouze v jedné nebo několika málo povídkách, ale mnohé nalezneme

⁵⁷ Fialový poustevník, s. 72.

⁵⁸ Fialový poustevník, s. 58.

ve více povídkách. Jsou jimi například malíř Nejezchleb, porybný Záruba a další.

Zvláště porybný Záruba, který hlídal rybník Němcům, představuje velmi zajímavou osobnost. A jak je vidět, ne všichni podlehli nacistické propagandě. *„Zahnul jsem do poslední zatáčky. Předě mnou se objevil samotný Záruba. Stál rozkročen uprostřed uličky jak černí gestapáci, kteří k nám občas jezdívali na prohlídku. A v ruce držel tu krátkou hůl, která se podobala pendreku. Po obou stranách uličky čněly zdi, odnikud sem nebylo vidět. Poklesla mi kolena. Chytil mě za ruku, čekal jsem ránu klackem, a tak jsem se skrčil. Ale nic se nedělo. Vzhlédl jsem k němu. Nařizoval mi důrazně: „Křič!“ Zprvu jsem nechápal. „Tak, krucinál, křič!“ Pochopil jsem. Musel jsem křičet pro Němce v zámeckých oknech a pro udavače. Křičel jsem, jako jsem jednou slyšel kvičet prase. „Do Starého rybníka už nechod’. Nový rybník je také krásný. Můžeš chytat od sedláckých stavení. Tam tě nikdo neuvidí, je to tam úplně bezpečný. A kapři z Nového rybníka jsou, myslím, dokonce chutnější. Ale chod’ tam jenom za tmy, když nesvítí měsíc.“ Koukal jsem jak u vytržení. Přikývl jsem, že to tak udělám. Potom dodal: „A teď už jdi a kulhej. Kulhej až domů, jako tenkrát, když jsme se poprvé potkali a ty jsi měl tu velkou čepici naraženou až po uši a kulhal jsi, abych tě nepoznal. Víš, tenkrát, jak sis mě prohlížel, jak vůbec vypadám.“⁵⁹*

⁵⁹ Fialový poustevník, s. 87-88.

ZÁVĚR

Celá práce je zaměřena na osobnost Oty Pavla, na jeho knihu Fialový poustevník. Jedná se o knihu, která v sobě však skrývá dva velmi známé povídkové soubory Oty Pavla, a to Smrt krásných srnců a Jak jsem potkal ryby.

První část je věnována životu spisovatele. Seznamujeme se zde s jeho dětstvím, mládím, ale i životem v dospělosti. Dozvídáme se o jeho zaměstnáních, rodině a zdravotním stavu. Seznamujeme se s okolnostmi jeho života, které se ve velké míře odrážejí v jeho díle.

Druhá část práce je věnována bibliografii Oty Pavla. Kompletní seznam je uveden v příloze. Knihy jsou rozděleny do dvou hlavních oblastí, kterých se autor ve své povídkové činnosti dotýká. Těmito oblastmi jsou jednak autobiografické povídky, ve kterých vystupují jeho otec, maminka, bratři i známí. Tyto povídky se odehrávají většinou v Buštěhradě u řeky Berounky, a jednak jsou to povídky ze sportovního prostředí. Zde čerpal Pavel náměty z vlastní aktivní sportovní činnosti a z povolání sportovního reportéra, které sám vykonával. Díky němu se ocitl na olympijských hrách v Innsbrucku.

Samotný život Oty Pavla byl velice pestrý a zajímavý. Rané dětství prožil se staršími bratry, maminkou a tatínkem, pozdější roky dětství byly ovlivněny odvečením bratrů i otce do koncentračního tábora. Sám Pavel byl v té době malý, a proto ho nacisté neodvlékli. Ve svém díle vzpomíná nejen na dětství před odchodem bratrů a otce do koncentračních táborů, ale i na dobu pozdější, kdy žil pouze s maminkou. Ve svém díle se věnuje i době poválečné. Jeho dílo je výrazně ovlivněno jeho životem, ať už tím, co sám prožil, věnoval se i tomu, o čem slyšel. I když nežil pro něj právě v nejideálnější době, je pozoruhodné, že se nad některými věcmi dokázal povznést a pozoruhodným způsobem je převedl

do knih. Styl jeho psaní je lehce komický, lehce dramatický. Na seznamu děl má desítky úspěšných knih, které jsou převážně bibliografické.

Třetí část práce je zaměřena na rozbor povídkového souboru Fialový poustevník. Věnuji se zvláště každé z jeho částí – Smrt krásných srnců a Jak jsem potkal ryby. Setkáváme se zde s osobami pro Pavla méně či více spjatými s jeho životem, s místy, která měl rád a na nichž pobýval ve svém volném čase. Kapitoly jsou rozděleny a nazvány podle samotných povídkových souborů a podkapitoly jsou pojmenovány podle dílčích povídek z obou knih, které vyšly původně samostatně. Fialový poustevník představuje jakéhosi samotáře, poustevníka, který nemá žádné příbuzné, žije odděleně od ostatní civilizace. Má rád přírodu a žije v souladu s ní. Autor ukazuje na nepotřebu jakéhosi moderního rozvoje, stačí se zamyslet nad smyslem života. Je pravda, že autor byl psychicky nemocen a právě tato choroba mohla mít vliv i na napsání této povídky.

V poslední části se věnuji samotné interpretaci – poetice, kompozici, postavám a místům, kde se dílo odehrává. Nejdůležitější postavou obou povídkových souborů je Pavlův tatínek, kterého měl malý Ota jako vzor. Dokázal se vyrovnat se všemi nástrahami, které na něj během života byly nastraženy. Byl to elegán, ale na druhé straně i záletník. Ale vzhledem ke všemu, co si v životě prožil, není divu, že si života užíval. Dokázal popsat několik typů postav. Ať už nacisty nebo svého přítele Karla Proška. Každá postava v jeho díle je propracovaná a má svůj prostor. V díle se neobjevují postavy, které by nebyly ničím přínosné pro děj.

Spisovatel vytvořil povídkový soubor, který je pozoruhodný svým náhledem na věci válečné i situaci ohledně holocaustu. Pavel popisuje situaci v rodině, jak se k nim chovali ostatní, vzpomíná především na tatínka, který mu byl velkým vzorem (jak pozitivním, tak negativním). Soubor vyšel v českém

jazyce, byl přeložen i do několika jiných jazyků. Pro svou jedinečnost byl vybrán i filmovými režiséry k natočení několika filmů podle jeho námětu.

Práce byla věnována interpretaci povídkového souboru Fialový poustevník. Díky uvedení některých bližších okolností života autora, můžeme snadněji pochopit to, co chtěl sdělit napsáním některých povídek. Pozornost byla také zaměřena na život a dílo samotného Oty Pavla, byly zde popsány stěžejní události spisovatelova života. Jsou zde uvedeny i okolnosti, které vedly autora k cíli napsat román o fialovém poustevníkovi.

SEZNAM LITERATURY

1. Pavel, Ota: Fialový poustevník. Praha: Mladá fronta, 1977, 187 s.
2. Pavel, Ota: Fialový poustevník: Kentaur, 1995, 222 s. ISBN: 80-85285-59-2
3. Pavel, Ota: Syn celerového krále. Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, 174 s. ISBN 80-86631-18-4
4. Pavel, Ota: Povídky z šuplíku. Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, 256 s. ISBN 80-86631-20-6
5. Pavel, Ota: Dukla mezi mrakodrapy. Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, 188 s. ISBN 80-86631-13-1
6. Pavel, Ota: Mám rád tu řeku. Ilustrátor Vladimír Renčín. Praha: Supraphon, 1989, 103 s. ISBN 80-7059-002-5
7. Pavel, Ota: Pohár od Pánaboha. Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, 225 s. ISBN 80-86631-16-8
8. Pavel, Ota: Plná bedna šampaňského. Praha: Nakladatelství Slávka Kopecká, 2004, 151 s. ISBN 80-86631-15-X
9. Pavlová, Věra: Vzpomínky na Otu Pavla. Praha: Agentura V. P. K., 1993, 129 s.
10. Pavel, Ota: Z korespondence. Praha: Primus, 1990, 160 s. ISBN 80-900078-3-X
11. Janoušek, Pavel: Slovník českých spisovatelů od roku 1945. Díl 2 M – Ž. Praha: Brána, 1998, 792 s.
12. Brůna, Otakar: Potkat Otu Pavla. Třebíč: Akcent, 2000, 158 s. ISBN 80-7268-094-3
13. Pechová, Jaroslava: Zpáteční lístek do posledního ráje Oty Pavla. Praha: Laguna, 2001, 160 s. ISBN 80-86274-39-X

- 14.Kavčiak, Vladimír: Tu rybu jsem nechytil! Čechtice: BVD, 2008, 168 s.
ISBN 978-80-87090-09-1
- 15.Lustig, Arnošt: Okamžiky. Zvole u Prahy: Nakladatelství Andrej Šťastný,
2003, 312 s. ISBN 80-903116-9-5
- 16.Svozil, Bohumil: Krajiny života a tvorby Oty Pavla. Praha: Akropolis,
2003, 238 s. ISBN 80-7304-036-0
- 17.Kárný, Miroslav, Kárná, Margita: Tereziánské studie a dokumenty. Praha:
Centa, 1996, 303 s. ISBN: 80-200-0582-X
- 18.Kolektiv autorů: Malá pevnost Terezián. Praha: Naše vojsko, 1998, 328 s.
ISBN: 28-038-88

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Bibliografie Oty Pavla

A každý den ptej se devíti lidí (1980)
Cena vítězství (1968)
Dukla mezi mrakodrapy (1964)
Fialový poustevník (1977)
Hory a lidé (1964)
Jak jsem potkal ryby (1974)
Jak šel táta Afrikou (1994)
Knížka pro Robinsony (a taky pro Pátky) (1987)
Mám rád tu řeku (1987)
Olympijské hry a jiné povídky (1996)
Omyl a jiné povídky (1995)
Ota Pavel – Sebrané spisy (2004)
Plná bedna šampaňského (1967)
Pohádka o Raškovi (1974)
Pohár od Pánaboha (1971)
Povídky z šuplíku (2004)
Proč mám rád sport? (2009)
Smrt krásných srnců (1971)
Souhvězdí smutku (2003)
Syn celerového krále (1972)
Veliký vodní tulák (1980)
Výstup na Eiger (1989)
Z korespondence (1990)
Zlatí úhoři (1985)

Příloha č. 2 – Fotogalerie Oty Pavla

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10123383458-pribehy-slavnych/401223100031006-jak-jsem-se-zblaznil/>

http://en.wikipedia.org/wiki/Ota_Pavel

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Jiří Stix
Katedra:	Katedra českého jazyka a literatury
Vedoucí práce:	Mgr. Jana Sladová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2016

Název práce:	Interpretace povídkového souboru Oty Pavla Fialový poustevník
Název v angličtině:	Interpretation of short stories Purple recluse from writer Ota Pavel
Anotace práce:	Bakalářská práce je zaměřena na interpretaci povídkové knihy Oty Pavla Fialový poustevník. Podstatná část patří autobiografickým rysům, které byly v jeho životě rozhodující a výraznou měrou se odrážejí i v tomto jeho díle. Část práce je věnovaná jeho rodině, známým a místům, kde pobýval. Všechna místa jsou skutečná, stejně jako osoby, které v díle vystupují.
Klíčová slova:	Ota Pavel Povídkový soubor Fialový poustevník Holocaust Interpretace povídek Židé Autobiografické postavy
Anotace v angličtině:	Bachelor thesis discusses the interpretation of short stories Purple recluse from writer Ota Pavel. A large part of the thesis includes autobiographical characteristics, which were critical in his life and reflected also in this his work. Part of the thesis is devoted to his family, known people and places, where he lived. All of the places are as real as people, who engage in

	this work.
Klíčová slova v angličtině:	Ota Pavel Short stories Purple recluse Holocaust Interpretation of the stories Jews Autobiographical characters
nbPřílohy vázané v práci:	Bibliografie Oty Pavla Fotografie Oty Pavla
Rozsah práce:	41 stran
Jazyk práce:	Čeština